

ПОЉОПРИВРЕДНЕ САВЕТОДАВНЕ И СТРУЧНЕ СЛУЖБЕ
POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA LESKOVAC

POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA

СРБИЈЕ

d.o.o

U. Jug Bogdanova 8A, 16 000
Leskovac,
tel. 016/212-146, fax 016/254-639,
zavodle@open.telekom.rs

LESKOVAC

GODINA VI

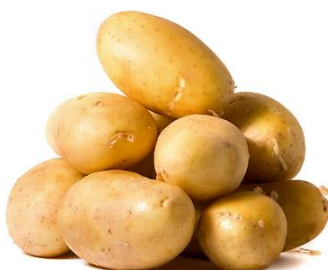
05.06.2012

BROJ 4.

BILTEN

BR. 4

INFORMACIJE I SAVETI U POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI

Sadržaj:

- Radovi juna meseca u pčelinjaku
- Aktuelno u ratarstvu
- Značaj i uloga malih akumulacija

Radovi juna meseca u pčelinjaku

Jun je mesec sa relativno visokim dnevnim temperaturama i sve bliži pravim letnjim visokim temperaturama koje povlače povećano isparavanje, a ujedno može uzrokovati i nestabilno vreme.

U junu se događaju duži vremenski periodi sa kišom i bez sunca, a česta je pojava oblaka sa grmljavinom. Na početku meseca se po pravilu završava vrcanje meda od bagrema. To je vreme kada je u košnici maksimalan razvoj pčela i pojavljuje se maksimalan nagon za rojenje.

To znači da nam je glavna preokupacija u junu taj prirodni roidbeni nagon koji moramo da rešimo na zadovoljavajući način. Da se podsetimo koje sve radove treba obaviti u junu mesecu.

1. Vađenje i ceđenje meda
2. Proizvodnja, odgajivanje i zamena matica
3. Formiranje veštačkih rojeva
4. Priprema društava za livadsku i druge pače
5. Obezbeđenje dobre ventilacije u košnici
6. Obezbeđenje vode na pčelinjaku
7. Nega rojeva
8. Borba protiv grabefli

Ove i navedenih radova već je bilo reči u radovima u aprilu, a pogotovu u maju. Zbog toga u radovima za jun biće više reči o onim radovima na pčelinjaku koji su izuzetno značajni za dalji razvoj pčeli njih društava i umnožavanje istih, a jun mesec je krajnji rok za njihovo obavljanje

1. Vađenje i ceđenje meda

Ukoliko su se napravili dobri venci meda za vreme bagremove pače, med se mora izvrćati, kako ne bi došlo do blokiranja matice i eventualnog slabljenja pčelinjeg društava za naredne pače (livada, lipa, suncokret, pitomi kesten i dr.). Ako posle vrcanja nastupi bezpachni period, pčelinja društava, a naročito rojeve moramo prihranjivati kako matice ne bi smanjivale noćenje. Prihranjivanje se može vršiti čestim sirupom 1 : 1 (nukleusi) ili u hranilice sipamo 1-2 kg. čiste sitnijih kristala i po etak prelijemo medom, kako bi pčele namamili da pođu da uzimaju takvu hranu ili u ram hranilicu stavimo 1-2 kg. medno-černe pogače (pčelinja društava). Ovaj način prihranjivanja pčelinjih društava je u letnjim mesecima preporučljiviji jer isključuje grabefli kao i zato što pčele kristalnu čerku pogače u uzimaju u malim količinama i danju i noću, što dobarava kakvu takvu tihu paču. U junu se javlja nekoliko jačih pača koje mogu ponovo napuniti medita. Ukoliko u nekim krajevima neka od pomenutih pača zataji, treba imati alternativno rešenje, a najbolje je preseliti pčele na onu paču za koju smo sigurni da meditaju. Za koje se informišemo od prijatelja pčelara (Najbolje bi bilo kada bi pčelarski savezi i udruženja to preuzeli na sebe).

2. Proizvodnja, odgajivanje i zamena matica

Posle bagremove pače možemo pristupiti proizvodnji matica za potrebe vlastitog pčelinjaka, formiranje veštačkih rojeva i nukleusa. Svakom pčelaru je veoma bitno da povećava svoj pčelinjak, a to može uiniti najbolje u junu. Tada je pčelinje društvo u stanju da još uvek ispravi greške pčelara koje on uiniti ili svesno ili nesvesno. Postoje tri načina da se povećava broj društava na pčelinjaku: -kupovinom pčelinjih društava, rojeva ili nukleusa, -kupovinom matica i razrojavanjem postojećih pčelinjih društava, -proizvodnjom matica i formiranjem rojeva na sopstvenom pčelinjaku

Matice zadovoljavaju ih osobina možemo dobiti uglavnom na dva načina i to iskorišćenjem prirodnih matičnjaka ili matičnjaka koje su proizvele prisilno ili smo ih mi naterali. **Matičnjake tihe zamene** izvode se kada stara matica, bilo iz kog razloga, postane nesposobna ili manje sposobna da osigura normalnu reprodukciju pčela u pčelinjoj zajednici. Pčele je tada menjaju. Takvi se matičnjaci naročito cene jer daju vrlo dobre matice. Pčele izgrade nekoliko takvih matičnjaka. Kada su zreli, a to znači i zatvoreni, možemo upotrebiti rojidsbene odnosno matičnjake tihe zamene. Da bi smo osigurali i smenu matice u pčelinjem društvu otkog uzimamo matičnjake, obavezno moramo ostaviti bar jedan matičnjak, a poželjno je dva različite starosti (jedan zatvoren i jedan otvoren).

Da pčele prisilimo na gradnju matičnjaka i izvođenje matica, mogli bismo jednostavno oduzeti staru maticu i pčele bi izgradile određen broj matičnjaka nad postojećim leglom. Ali to bi bilo najlošije rešenje i nikako se ne može preporučiti kao metoda kojom bismo došli do potrebnog broja kvalitetnih matičnjaka. Pčele, naime, da bi nešto proizvele novu maticu, uvek im slušajeva izgrade matičnjake na larvama koje su stare već tri dana, jer se iz takvih larvi još mogu proizvesti matice. Kako se radili ke larve u prva tri dana hrane mlekom slabijeg kvaliteta od one kojom se hrane larve iz kojih se u normalnim prilikama izvodi matica, tako će i matice iz takvih matičnjaka biti lošije ili čak neupotrebljive za uspešno pčelarenje. Prema tome takvu proizvodnju matica ne preporučujemo osim eventualno u izuzetnim prilikama. Da bi važno isthrane matične larve još više naglasio spomenu u samo jedan naučni podatak, da jedna matica na larva dobija 1550-1650 obroka, a larva radilice dobija oko 150 obroka. Osim toga mlekom matične larve ima oko deset puta više visokovrednih sastojaka nego mlekom radilice larvi. Po ovome se može videti sa koliko ozbiljnosti moramo pristupiti proizvodnji matica.

Manje iskusnim pčelarima, a i ne samo njima, preporučujemo najjednostavniju a vrlo uspešan Milerov metod proizvodnje matičnjaka. Zreo matičnjak treba da bude najmanje 20 mm. dugačak, da bi garantovao kvalitet matice. Kada na raspolaganju imamo zrele matičnjake možemo pristupiti formiranju veštačkih rojeva, zameni starih i loših matica i formiranju nukleusa.

3. Formiranje veštačkih rojeva

Veštački roj možemo dobiti i tako da od svake zajednice oduzmemo po 1-2 okvira sa zatvorenim leglom i pčelama, ali bez matice i stavimo ih u novu košnicu ili nukleus sa najmanje 6 okvira. Za jedan roj dovoljno je 3 okvira sa zatvorenim leglom i pčelama, a ostali prostor popunimo okvirima sa izgrađenim saćem i satnim osnovama. U sredinu košnice (nukleusa) stavimo okvir sa leglom na kome je matičnjak, ili ako takav okvir nismo našli, ugradimo zrelo matičnjak. Ugrađivanje matičnjaka izvedemo predveče, odnosno 6 sati nakon formiranja roja zato što su dotle pčele osetile bezmatičnost. Radi sigurnijeg prihvata matičnjaka u nukleuse nikako ne smemo staviti okvir sa otvorenim leglom ili jajima. Budući da je takav roj ostao bez izletnica i sabiraca, moramo ga prihranjivati 10 dana.

Ovim načinom formiranja veštačkih rojeva nismo smanjili produktivnost zajednice kao u prethodnom slučaju, već smo samo oduzeli više mladih pčela koje teraju zajednicu u rojidsbeni nagon.

Čak je u junu poželjno iz jakih društava oduzimati 1-3 okvira sa leglom da bi zadovoljili prirodni biološki nagon odrasla vanja vrste u pčelinjoj zajednici, kao i za dobijanje boljeg elana za rad i sakupljanje nektara. Oduzimanjem okvira sa zatvorenim leglom ujedno smanjujemo procenat zarafćenosti društva od Varroea. Veće povećanje broja zajednica na ovaj način ipak nije moguće. Za tu svrhu bolji je prvi način, ali se tada moramo pomiriti sa činjenicom da je tako podeljena zajednica za tu godinu otpisana za proizvodnju meda, osim onog što je već sakupila.

Metoda za formiranje veštačkih rojeva ima mnogo iz zajednice koja je proizvela matičnjake izrezujemo otktrim nožem, filetom ili skalpelom, jedan po jedan matičnjak i stavljamo ih na vatu u

kartonskoj kutiji. Možda će nam ruka malo zadrhtati od uzbuđenja, ali i to je normalno. Posle dva do tri ponavljanja to prerasta u rutinski posao. **Vreme mora biti dovoljno toplo, bar 25°C.** Ako je hladnije to moramo raditi u prostoriji koju moramo zagrejati. Mati njake ne smemo oštetiti, deformisati ili tresti, jer bi to moglo biti kobno za maticu. Ukoliko neki mati njak oštećenje timo prilikom sečenja, to možemo zalepiti par etom voska. Pripremljene mati njake (jedan ili dva) ugrađujemo u srednji okvir sa zatvorenim leglom ispod satonoše i to tako da u sa u izrežemo dovoljno velik otvor za smeštanje mati njaka. Vrh mati njaka mora biti slobodan kako bi matica mogla nesmetano izaći. Tako postavljen mati njak plete se vrlo brzo da zalepe za ostali deo sa a.

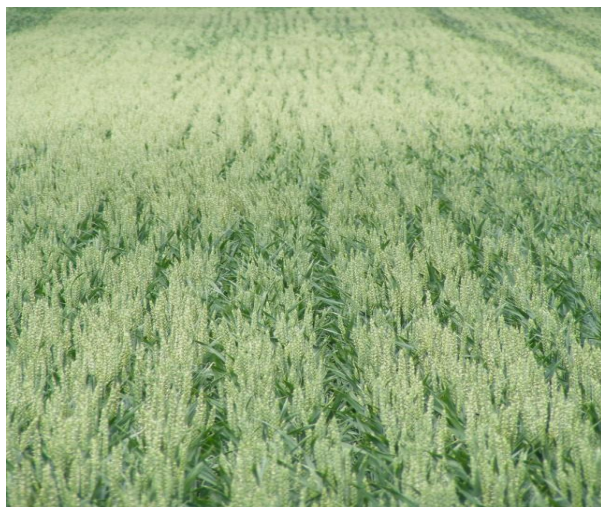
Savetodavac za voštinstvo i vinogradarstvo

Dipl.ing.polj. Nenad Stefanović

Aktuelno u ratarstvu

Sredinu maja obeležilo je promenljivo, prolećno vreme. Prva nedelja maja imala je uobičajene toplotne uslove, za to doba godine, sa srednjim dnevnim temperaturama od 16 do 18 stepeni, dok su maksimalne pojedinih dana dostizale i 31 stepen. Na kraju druge nedelje maja, došlo je do značajnog zahlaćenja praćeno obilnim padavinama. Srednje dnevne temperature vazduha bile su u intervalu od 10 do 14 stepeni, što je za tri do pet stepeni niže od proseka za ovaj deo maja. Krajem maja došlo je do poboljšanja vremenskih prilika i porasta temperatura vazduha.

Oblačno, kišovito i vlažno vreme usporavalo je procese rasta, razvijanja i zrenja useva. U trećoj sedmici maja, kiša je bila svakodnevna pojava. Na teritoriji Jablanice kog okruga palo je od 60 do 80 milimetara, takve vremenske prilike zadržale su se do kraja meseca. Pšenica je u fazi formiranja zrna, prolaže fazu cvetanja i oplodnje, čak i one sorte iz najkasnijih rokova setve. Krajem maja i početkom juna imali smo idealne uslove za formiranje i nalivanje zrna.

Sunce koje je nedostajalo u maju, jer je intenzitet fotosinteze pri oblačnom vremenu veoma nizak, najzad je zasijalo, tako da je proces nalivanja zrna u toku.

Suzbijanje korova u kukuruza pomoću herbicida je stalna mera nege, jer korovi mogu da smanje prinos kukuruza za 32%.

Herbicid se primenjuje pre setve, sa setvom ili posle setve a pre nicanja, ili kao dopunski, posle nicanja do razvoja 7-9 listova (kada kukuruz dostigne visinu 45-60 cm).

Postoji veliki izbor herbicida, a uglavnom su to triazinski herbicidi, atrazina, alahlor i njihove kombinacije.

Danas su u prodaji nove aktivne materije sa visokom efikasnošću.

Međuređnom kultivacijom se pored uništavanja korova ostvaruje poboljšanje vazdušnog i vodnog režima zemljišta, povećanje mineralizacije organske materije i povećanje količine lakopristupačnih hranljivih materija.

Međuređnu kultivaciju moguće je izvoditi do trenutka, kada biljke kukuruza dostignu visinu 80-90 cm ili nešto više.

Dubina međuređne kultivacije treba da bude različita u zavisnosti od intenziteta zakorovljenosti i faze razvoja biljaka kukuruza. Često se sa kultivacijom povezuje mera prihranjivanja kukuruza. Prihranu useva kukuruza treba obaviti kada je usev kukuruza u fazi 4-6 lista. Za prihranu u našim uslovima, obzirom da prevladavaju zemljišne kisele reakcije, najbolje je koristiti KAN. Pored ovih moguće se koristiti i neka od folijarnih đubriva. Količine mogu biti različite u zavisnosti od prethodno unetih količina azota, stanja useva, vremenskih prilika itd.

Navodnjavanje useva kukuruza se primenjuje na osnovu realne evapotranspiracije, a ne na osnovu tzv. kritične faze razvoja biljke. Naime, svaka faza razvoja biljke je fiziološki kritična, ali stalna obezbeđenost useva vlagom uz ostale povoljne uslove daju dobre pretpostavke za veliki prinos.

Postoje momenti kada se javlja nedostatak vlage (to su letnji meseci) kada je kukuruz u fazi oplodnje. Tada se najviše vrše mere navodnjavanja, pa je otud nastao naziv "kritični period" - to je pogrešno. Ne trebaju se davati recepti o broju navodnjavanja, o zalivnoj normi, već na osnovu bioloških principa odrediti vreme i količinu potrebne vlage za razvoj useva. Zato je prevažno poželjno pratiti odnos između stvarne i potencijalne evapotranspiracije, da se taj odnos (numerički izražen) približno broju 1:1 kao takav da se održava.

Savetodavac za ratarstvo

Dipl.ing.polj. Jelena Stojiljković

Značaj i uloga malih akumulacija

Male brdske akumulacije i vodne retenzije imaju veliki značaj. One se koriste za navodnjavanje brdskih zemljišta, za zadržavanje poplavnih talasa i na taj način - tite nizvodni teren od poplava, za zaštitu zemljišta od erozije tj. spiranja površinskog kvalitetnog sloja zemljišta.

Male akumulacije otvaraju nove mogućnosti za navodnjavanje voćnjaka, vinograda i ostalih poljoprivrednih kultura. Sa navodnjavanjem se postižu daleko bolji prinosi, u odnosu na poljoprivredne kulture gde se ne navodnjava. Pomoću u malih akumulacije se sprečavaju sušete od erozije, poplave i sušete, podiže poljoprivredu, razvija stočarstvo, ribarstvo turizam i rekreacija

Veliki broj izgrađenih malih akumulacija koristi se i za svoju osnovnu namenu, za **navodnjavanje**. Najčešće i način navodnjavanja je gravitacionim putem (prirodni pad), on je također i jeftiniji i treba ga koristiti gde je to moguće. Takođe postoji i navodnjavanje koje se uz pomoć pumpi ili crpnih agregata koriste vodu iz mikro akumulacija, taj način navodnjavanja je skuplji, ali je neophodan za one parcele kojima nije moguće vršiti navodnjavanje putem gravitacije. Male akumulacije se također mogu koristiti za razvoj **turizma i ribolova**. Tako na primer kod Oblačine u okolini Merošine, između Niša i Prokuplja, izgrađena je mala akumulacija pod imenom šOblačinsko jezero. Posebno se veliki broj jezera koristi za uzgoj ribe, tako da je moguće razvijati i sportski ribolov.

Sve izgrađene mikro akumulacije vrše kontrolu poplavnog talasa a ujedno i zaštitu poljoprivrednog zemljišta, ljudi i objekata od **poplava**. Mali brdski potoci su uglavnom bujičarskog karaktera. U toku leta presuše, a u periodu velikih padavina i naglog topljenja snega nabujaju i nose velike količine nanosa. Erozioni procesi postepeno razaraju i uništavaju zemljište, odnose hranjive materije i remete vodni režim. Izgradnjom akumulacija, **nanos** se zadržava u akumulaciji, a rušilačka moć vode nizvodno od akumulacije se znatno smanjuje.

Savetodavac za melioracije zemljišta

Dipl.ing.polj. Igor Ristić

Za sve informacije iz oblasti poljoprivredne proizvodnje možete se obratiti

Poljoprivrednoj savedodavnoj i stručnoj službi Leskovac

POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA LESKOVAC

tel. 016/212-246, fax. 016/254-639

Savetodavna služba za ratarstvo i povrtarstvo

Dr. Mijodrag Borovi , 064/6454731, 016/237-361

Dipl.ing. Novica Milenkovi , 064/6454734, 016/273-364

Mast.ing.polj. Jelena Stojilkovi , 064/6706344

Savetodavna služba za voćarstvo i vinogradarstvo

Dipl.ing. Duško Jovanovi , 064/6454736, 016/237-360

Dipl.ing. Nenad Stefanovi , 064/6454738

Savetodavna služba za stočarstvo

Dipl.ing. Slavko Mladenovi , 064/6454732, 016/237-362

Savetodavna služba za melioracije zemljišta

Dipl.ing. Igor Risti , 064/6706359